

اسرائيل چگونه در سايه جنگ‌هاى اخير به يکى از بزرگ‌ترين صادرکنندگان تسليحات تبديل شد؟

فروش رام - اسراييل

کمتر از يک دقيقه پيش

سامانه دفاعى ليزرى «لايت بيم» در غرفه شرکت اسرايلى رافائل در نمايشگاه بين‌المللى تجهيزات دفاعى و امنيتى در لندن، سپتامبر ۲۰۲۵

در ميانه جنگ‌هاى اسراييل در منطقه، از جمله دو جنگ اخير عليه ايران، اسراييل در فروش و صادرات تسليحات به يک رکورد بى‌سابقه رسيده و بسيارى از کشورهاى جهان به خصوص در اورپا و به طور خاص آلمان را به فهرست مشتريان خود افزوده است.

در اين گزارش به پيشينه و دلايل تقويت صنايع تسليحاتى اسراييل و همچنين افزايش صادرات تسليحاتى اسراييل در دوره اخير پرداخته‌ايم. رقابت پنهان اسراييل و ترکيه در فروش تسليحات نيز بخش ديگرى از اين گزارش است.

۲۱ سال پيش، به دنبال خروج ارتش اسراييل از غزه بر اساس تصميم نخست‌وزير وقت، آرنيل شارون، پس از آن‌که اسراييل ۳۸ سال کنترل اين باريکه را از جنگ ۶ روزه سال ۱۹۶۷ در دست داشت، شهرهاى اسرايلى نزديک به غزه براى نخستين بار مورد حمله راکتى شبه‌نظاميان فلسطينى از سوى غزه قرار گرفت.

عامیر پرتس، وزیر دفاع وقت از حزب کارگر که سابقه نظامی نداشت و کارگر ساده‌ای بود که به ریاست اتحادیه کارگران رسیده بود، از ابتکاری حمایت کرد که آن زمان با انتقاد بسیاری از نظامیان ارشد و کارشناسان اسرائیلی روبه‌رو شد و آن را «توهم» نامیدند و اختصاص بودجه به آن را «هدر دادن پول» دانستند.

اما عامیر پرتس که خود در شهر «سدروت» در نزدیک‌ترین فاصله به غزه زندگی می‌کرد و شاهد بود که چگونه افزایش حملات راکتی زندگی در این منطقه را فلج کرده، بر سر حرفش ماند.

حاصل اصرار آقای پرتس طراحی و تولید «گنبد آهنین» شد؛ اسرائیل آن را اختراع کرد و ساخت و آمریکا نیز در تأمین بودجه آن مشارکت کرد.

«گنبد آهنین» به سامانه‌ای برای رهگیری و شکار راکت‌های کوتاه‌برد تبدیل شد؛ دستاوردی که این کشور را در طول دو دهه از هزاران فروند راکتی که از غزه تا تل‌آویو و فراتر از آن هم شلیک شد، تا حد زیادی نجات داد.

مدت‌هاست نام صنایع دفاعی و نظامی اسرائیل با برند «گنبد آهنین» گره خورده و در جهان مشهور شده است. رئیس‌جمهور آمریکا هم خواهان ایجاد «گنبد آهنین طلایی» در کشورش شد.

به‌گفته مقامات اسرائیل، از زمان عملکرد دفاعی قابل قبول این کشور به‌ویژه با توسل به سامانه هوایی برد بلند، «پیکان سه» (آرو ۳)، که توان بالایی در رهگیری و انهدام موشک‌های بالستیک ایران نشان داد، درخواست کشورهای جهان برای خرید این سامانه‌ها بیشتر شد.

به نوشته روزنامه اسرائیل‌هیوم، وزارت دفاع تقاضای فزاینده برای فناوری‌های تسلیحاتی این کشور را حاصل نتایج عملکردش در جنگ‌های اخیر علیه ایران می‌داند.

بیشترین درآمد فروش تسلیحاتی در تاریخ اسرائیل

تازه‌ترین گزارش رسمی که این هفته با امضای مدیرکل وزارت دفاع و رئیس بخش صادرات دفاعی به اسرائیل کاتز، وزیر دفاع، ارائه شد، حاکی است این کشور در سال ۲۰۲۵ مبلغی بیش از ۱۹.۲ میلیارد دلار تسلیحات به کشورهای جهان فروخته است.

فروش تسلیحات در حالی افزایش یافته که اسرائیل خود شدیداً نیازمند انواع تجهیزات جنگی برای جنگ غزه، عملیات در کرانه باختری، حملات در یمن، سوریه و عراق و مهم‌تر از همه جنگ علیه ایران بود.

بخشی از تسلیحات اسرائیلی فروخته‌شده در سال ۲۰۲۵ به ارتش‌های امارات، بحرین و مراکش منتقل شده است؛ سه کشوری که عضو «پیمان‌های صلح ابراهیم» با اسرائیل هستند.

به نوشته سایت اقتصادی کالکالیست، برخی دولت‌های اروپا که اسرائیل را به دلیل جنگ غزه محکوم و تحریم‌های تسلیحاتی علیه این کشور برقرار کردند، در میان خریداران تسلیحات اسرائیل در سال ۲۰۲۵ بودند.

ارتش‌های آمریکای لاتین و آفریقا سهم اندکی در خرید تسلیحاتی دوره اخیر از اسرائیل داشتند. اسرائیل ۳۲ درصد تسلیحاتش را به کشورهای آسیایی و اقیانوسیه و ۱۳ درصد را به آمریکا و کانادا فروخت.

اما اروپا بیشترین خریدار تسلیحات یک سال اخیر از اسرائیل بوده، که معادل ۳۶ درصد از کل معاملات است که کشورهای جهان با اسرائیل امضا کردند.

آلمان، از بیم حملات احتمالی روسیه، در یک سال اخیر سه سامانه «پیکان ۳» از اسرائیل خرید و چند سامانه دیگر هم سفارش داد.

رقم ۱۹.۲ میلیارد دلار تسلیحات فروخته شده در این سال، ۴ میلیارد و ۴۰۰ میلیون دلار بیشتر از رقم ۱۴ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار تجهیزات نظامی است که اسرائیل در سال ۲۰۲۴ به جهان فروخته بود؛ ۳۰ درصد بیشتر.

این رقم، در مقایسه با پنج سال پیش، چهار برابر فروش بیشتر و در قیاس با ۱۰ سال پیش پنج برابر شده است.

تا پیش از آمار تازه هم اسرائیل در جایگاه هفتم فهرست صادرکنندگان بزرگ تسلیحات در دنیا بود؛ تا سال گذشته از بریتانیا هم جلو زده و ۴.۴ درصد از معاملات تسلیحاتی بین‌المللی ثبت شده با اسرائیل امضا شده بود.

سه شرکت بزرگ اسرائیلی در زمینه تسلیحاتی و نظامی شامل صنایع هوافضا، رافائل و سیستم‌های البیت فروشنده ۸۵ تا ۹۰ درصد از کل صادرات دفاعی این کشور بوده‌اند.

به نوشته کالکالیست، علاوه بر این، آن‌ها رقم نجومی ۹۰ میلیارد دلار نیز سفارش‌های معوقه دارند. دولت اسرائیل هم هنوز باید حدود ۵ میلیارد دلار پول تسلیحاتی را که از این شرکت‌ها به خاطر جنگ‌هایش گرفت و استفاده کرد، بپردازد.

فروش‌های کلان به خارجی‌ها که مالیات آن به خزانه واریز می‌شود، بخش مهمی از درآمد سالانه اسرائیل است.

اما این ارقام هنوز تأمین‌کننده تمامی هزینه‌های سنگین نظامی، به‌ویژه به دلیل جنگ با ایران و ادامه تهدیدها از سوی حکومت ایران نیست. دولت اسرائیل بخش بزرگی از بار تأمین این خرج‌ها را بر دوش مردم مالیات‌دهنده می‌گذارد.

مقامات تشکیلات نظامی اسرائیل به‌تازگی بودجه مصوب ۴۵ میلیارد دلاری برای سال جاری را کافی ندانستند و خواهان افزایش آن به حدود ۶۰ تا ۶۴ میلیارد دلار شدند.

معامله تسلیحاتی زمینه‌ساز همکاری‌های راهبردی بلندمدت

به نوشته رسانه‌های اسرائیل، فروش تسلیحات معامله‌ای یک‌باره نیست؛ زمینه‌ساز روابط بلندمدت میان خریدار و فروشنده است. زمانی که ارتش یک کشور میلیاردها دلار برای خرید تسلیحات از کشور دیگری اختصاص می‌دهد، آگاه است که برای آموزش، نگهداری، ارتقا و پشتیبانی، تا سال‌ها به یاری کشور فروشنده نیاز خواهد داشت.

اسرائیل این نیاز را زمینه‌ساز گسترش همکاری‌های راهبردی با کشورهای خریدار می‌داند.

خریداران در دنیا مشتاق خرید تسلیحات و سامانه‌هایی هستند که در شرایط جنگ واقعی آزموده شده‌اند. به نوشته کالکالیست، خریداران اطمینان دارند که تجهیزات اسرائیلی در میدان جنگ امتحان خوبی پس داده است. برچسب «اثبات شده در نبرد» که از نظر نظامی اهمیت زیادی دارد، بر تسلیحاتی خورده که اسرائیل می‌فروشد.

کالکالیست یادآوری کرده که اروپای سال ۲۰۲۶ با زمان پیش از حمله روسیه به اوکراین تفاوت دارد و در سراسر قاره سبز، دولت‌ها به عنوان درس عبرت از جنگ روسیه - اوکراین، در تلاش برای کاهش وابستگی به سلاح‌های وارداتی و تقویت استقلال راهبردی، سرمایه‌گذاری‌های سنگینی در قابلیت‌های تولید دفاعی داخلی کرده‌اند. اما با کمبود مهندس، تکنسین و کارگر ماهر در این زمینه روبه‌رو هستند.

با نگراندشت این مشکل اروپا، شرکت‌های اسرائیلی با ارائه قابلیت‌های «اثبات‌شده در میدان نبرد و مزایای فناوری غیرقابل رقابت»، خود را متمایز کرده‌اند.

رقابت پنهان اسرائیل و ترکیه

در کنار بحران‌های سیاسی اسرائیل و ترکیه بر سر مسائل مختلف در دو دهه اخیر، اسرائیل در عرصه فروش تسلیحات به جهان در رقابتی کمترشناخته‌شده با ترکیه است.

به نوشته کالکالیست، تشکیلات دفاعی اسرائیل سال‌ها است رشد سریع صنعت دفاعی ترکیه را زیر نظر دارند؛ کشوری که با ارائه طیف گسترده‌ای از سامانه‌های نظامی، سهم خوبی را از بازار فروش تسلیحاتی به خود اختصاص داده است.

ترکیه در سال ۲۰۲۵ صادرات دفاعی‌اش را به بیش از ۱۰ میلیارد دلار رساند که در مقایسه با سال قبل از آن تقریباً دو برابر شد.

مقامات دفاعی اسرائیل می‌گویند خریداران در جهان اغلب سامانه‌های تسلیحاتی ساخت ترکیه را به چشم یک جایگزین مناسب با تسلیحات اسرائیلی می‌بینند.

برخی از کشورهایی که در پی نوسازی ارتش خود بودند، تمایل داشتند تسلیحات اسرائیلی را خریداری کنند؛ هرچند این تجهیزات از نمونه‌های مشابه ترکیه‌ای گران‌تر بود. با این حال، پیچیدگی‌ها و محدودیت‌هایی که وزارت دفاع و دولت اسرائیل در روند صادرات دفاعی ایجاد کرده بودند، باعث می‌شد برخی خریداران با بودجه محدود تا چندی پیش از معامله با اسرائیل صرف‌نظر کنند.

دولت بنیامین نتانیاهو برای غلبه بر محدودیت‌های ایجادشده توسط وزارت دفاع، سال ۲۰۲۵ با ایجاد اصلاحات در نظارت بر صادرات دفاعی موانع دیوان‌سالاری را کاهش داد تا شرکت‌های تولیدکننده تسلیحات اسرائیلی بتوانند در بازارهای جهانی با حداکثر توان رقابتی مشارکت کنند.

به نوشته کالکالیست، در دوره اخیر، مقامات اسرائیلی توانستند پیش از آن‌که برخی کشورها برای خرید تسلیحات و سامانه‌های نوین به ترکیه روی بیاورند، آن‌ها را به خرید تجهیزات اسرائیلی ترغیب کنند.

برخی از مشتریان ثابت تسلیحات ترکیه نیز آشکارا به تحسین تجهیزات اسرائیلی پرداختند.

ترکیه با داشتن روابط گسترده با دولت باکو و حمایت از آن، از فروشندگان عمده تسلیحات به جمهوری آذربایجان در جنگ آن کشور با ارمنستان بود و پهپادهای تهاجمی به باکو داد.

اما رسانه‌هایی در اسرائیل مانند هاآرتص در جریان آن جنگ از کاروان‌های هوایی انتقال تسلیحات اسرائیلی به آذربایجان گزارش می‌دادند.

در پی پیروزی آذربایجان، حکمت حاجی‌اف، یک مشاور ارشد رئیس‌جمهور آن کشور، در گفت‌وگو با شبکه کان، اسرائیل را «شریک راهبردی» نامید و در اشاره به پهپادهای تهاجمی اسرائیلی، گفت «کلاهش را به نشانه احترام به فناوری اسرائیلی از سر برمی‌دارد».

بیشتر در این باره:

وضعیت اقتصادی اسرائیل بعد از دو نوبت جنگ با ایران چگونه است؟

این مطلب بخشی از:

فراتر از خبر

بایگانی

جهان

© ۲۰۲۶ تمام حقوق این وبسایت، بر اساس مقررات کپی‌رایت، برای رادیو فردا محفوظ است.